HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

השוחט. **שחיטתו כשרה.** בגמרא פריך שניס בבהמה מאי לאון דיעבד אייך ניה מלא כמה ישחוט וילך: **לאחד בצוף.** בגמרא [ע"כ] תני טעמא: **ורובו של אחד.** של כל אחד ואחד: **ווירידין.** חוטי הצואר שמקלחין את הדם ובגמרא (לקמן דף כח:) מפרש לאצוף קלי ומשום להוציא את הדם: **רוב לאחד בצוף הוי.** בגמרא (שם דף כט.) פריך הא תנא ליה ריפתא: **גמ' השוחט.** על כרחך דיעבד משמע הלכך קשיא לן ג' בבהמה לכתחלה לא סגי בהכי בתמיה: **לאחד בצוף.** קלי השוחט לכתחלה אלרכוה רבנן תרוייהו משום הרהקה לעשירה ללמא לא אתי למיעבד רובא לאחד: **מן הצואר.** מן הגרון: **שמא.** שכופף: **חטאו.** שכשיראו לאכילה וטרפוה. ליענא אמריע חטאו הוציא את אמו ונקטו. ולהאי ליענא גרסיען חטאו ליענא דלכויי הוא וללישנא קמא גרסיען לאכשורי הוא: **ולימא מוצנו.** שכפוף מעיל: **שמא.** משמע כופף ולא משמע כפוף כדכתיב דמו בנפשו הוא ואני נתתיו לכם על המזבח וגו' [ויקרא יז] ס שהנפש יוצאה בו מכפרה): ס"ג **ומו שהייה דרסה חלדה הגרמה וכו'** ולא גרסיען **וליטעמיך: וקרא למאי אתא.** כיון דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הן: **דלא לשוייה גיסטרא.** שלא יחתוך כל המפרקת לשניס דהכי משמע חטאו הוציא את דמו ותו לא ולאידך ליענא כשר שלכילתו הויין הסימנין ותו לא. ליענא מחרינא דלא לשוויה גיסטרא שלא ירדום תע"ג דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הס יש מהם שנכתבו בתורה דרשה דמפקינן לקמן [ג:] מושחט ין ושחט שלא לשון ומשך וכי גמירי הלכתא משחרא ודרשה קרי גיסטרא כדתנן במתניתין[ו] היה שוחט וחתך את הרושת לשון החזק לשון בצע אחת לשתי חתיכות שכרכו לומר שחתך בכח ומתיר להיינו גיסטרא ומפני שהמולין ומציא ליון מותר שלא לפי דעתו וכשהוא רוצה מושך את ידיו אצל הדורס זה החותך כמו שחותכין מקל דק או לענא או קפלוט שחותך בכח ומתיר להלן: **זוב.** שדמו זב: **חסמו.** שכרכו בלומר מתכהו: **מחוטמו.** שהוא זב ליכה תמיד להא דס בקרא שלא כתיב: **נבו.** שם מתקע בו סכין הוא זב דס הרבה: **דלא לשוייה גיסטרא.** ולא ידרום להכי משמע מתהו עד שיזוב ותו לא אצל דורס אין בידו למנוע ולמשוך ידו. וליענא מחרינא כדפריכית מתהו עד מקום שהוא זב ותו לא. מר יליף מהאי קרא ומר יליף מהאי קרא: **שמא.** שמוניא קול: לשון מסייע להוציא קול ובבכורות (דף מ.) נמי לענין מומין בבהמה תנן ושניטל רוב המדבר בלשונו[ו]: **ותנא מייתי לה מהכא.** ממורלי מייתי לה מקרא דלעיל או מגמרא דלמטן אצל תנא דתורת כהניס [ויקרא פרק ו] מייתי לה מהכא: **אין לי.** שקרוין נתחים: **אלא חומן שיצאו בכלל הפשטה.** כדכתיב והפשיט ונתח וגבי עריכה דכתיב נתחים בתחים הפשטה משמע: **מנין לרבות.** גם את הרושת שהוא בכלל הפשטה שהרי[ו] הותז בשחיטה קודם הפשטה דכיון דנתחבו סימנין קרי ליה הותז מפני שכל חיותו תלוי בהן וכמנת דזיקוק דמיא ובכלל הפשטה הוא אלא קרא כמות שהוא כלמטרין נזבחים (ע) (דף פה:) למר [ז] [שנרחמי הכשרים ושער] שנזקן המייתים [ז] והעלמות והגידין] והקרניס והטלפים [ז] [שנאמר (ויקרא ו) והקטיר הכהן את הכל המזבחה]: **תלמוד לומר את ראשו ואת פדרו וגו'.** ולקמיה פריך תלמוד לומר את הראש ואת הפדר מיבעי ליה למימר דהא ניה קיימין: **מלא השחיטה מן הגולוט.** לאי לאו הכי במאי הותז: ופרכינן **תנא פחת בראש ופדר.** למה נאמר את הראש ואת הפדר וסיים בראשו ופדרו דקאמר תלמוד לומר את ראשו ואת פדרו ועדך: הכי גרסיען **וראשו ופדרו מיבעי ליה לדתניא כו'.** והכי מסיים תנא למתניתין:

השוחט. ר' יהודה אומר עד שישחוט את הווריד. דוקא בעוף הואיל ועולהו כולו כאחד מוקי לה בגמרא ובכרי יהודה קיימא לן כדאמר בפ"ק דבכורות (דף ח:) הזהרו בווורידין כר' יהודה ונראה דדוקא לכתחלה קאמ"ל יהודה אבל אם נשחט ולא נחתכו הווורידין שרי כדמוכח בגמרא דקאמר רב פפא ריפתא בחולין מהכא דקאמר ר' יהודה עד שישחוט את הווריד ופליגי רבנן עליה ואי אמרת בקדשים אמאי פליגי עליה הוא עצמו לדם הוא קרין ביה[ז] ורבי יהודה דיעבד נמי אסר למעט לכתחלה מודו רבנן אבל בדיעבד פליגי עליה לכך נראה דפסיטא ליה דרבי יהודה לא בקאמר בתוספתא דרבי יהודה פוסל בעוף עד שישחוט את הושט ואת הווורידין לאו דוקא פוסל בדיעבד אלא כלומר אסור: **חצי אחד בעוף.** לאחד ולא רוב ולאחד נקט מאי לאחד ומריפת אמי שמיע ליה לדוקא ולא בעינן ולא נקטיה אלא לגב דבעי למתני אחד ואחי בבהמה תע"ג להוי טפי מרוב השניס אין הכל שחיטה פסולה: **שנים בבהמה לכתחלה לא עד כמה לשחוט ולייויל.** ואי משום ווירידין אפילו ר' יהודה מודה בבהמה הואיל ומנתחה אבר אבר כלקמן (דף כח:): **ותו שהייה דרסה וחלדה בו'.** בכל הספריס גרסיען וליטעמיך ודקונטרס הניח ותו ודקה לפירושו לאי הס"ס קאמר לה ומסיק דקרא אחת לא לשוייה גיסטרא וכן בסמוך גבי קרא דחזקת מוקי לקרא אלא לשוייה גיסטרא למה לי תרי קראי לכבי ועוד למפרט אלא לשוייה גיסטרא שלא יחתוך הצואר עם הסימנין היכי משמע ל[ח] מושחט ועוד למאי אתא ס"ד שיחתוך המפרקת אחר שחיטת שחה ונקיימא (ג) מילתא דרב כהנא דקאמר מנין לשחיטה מן הצואר שנאמר הספריס דגרסי וליטעמיך ורב כהנא קאמר לה [ז] שחיטה מן הצואר נמי גמרא ולא מאזנו ולא ממוטמו אבל אנחנו לא ידעינן מהיכן מתחיל לי מן העורף כמליקה או מלד הגרון בסימנים ולהכי אחת ושחט לומר ממקום שאם ושקיימא (ג) מילתא דרב כהנא דקאמר מנין לשחיטה מן הצואר כלמטן לעיל (דף יט:) שכל הצואר כשר למליקה: **מנין לרבות את הראש שכבר הותז כו'.** משמע דלא הוי בכלל ונתת לומר לנתחיה ומימה דבפ"ק (לעיל דף ט.) אמר מרשאם של עולה דלרמנת אמר [ח] לנתחיה ולא נתחיה לנתחים וים לומר להדר עריפה וערכו בני אהרן הכהנים את נתחים ואת הרושת: **מדקאמר את הראש שכבר הותז מכלל דשחיטה מן הצואר.** לא אתא למי תנא דתורת כהנים ולא למעוטי זנבו מכל אכתי לא ידעינן מי מן הצואר מי מן העורף: ופדר

מסורת הש"ס

ו) [לעיל יט.], ב) [נקמן כח:], ג) [נדה לג: ע"ש], ד) [יומא כה:], ה) [כריתות כב.], ו) [נקמן ג:], ז) פסיפ"ק: שבלשונו, ח) מהר"ם ושי"ר,

תורה אור השלם

1. וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א ה
2. וְחִטֵּא אֶת הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפּוֹר וּבְמַיִם הַחַיִּים וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאַרְז וּבָאֵזוֹב וּבְשָׁנִי הַתּוֹלָעַת:
ויקרא יד נב
3. תְּחַשְּׁאֵנִי בְּאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין: תהלים נא ט
4. כִּי יִרְחַק מִמֵּךְ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכֹל אַוַּת נַפְשֶׁךָ:
דברים יב כא
5. רְאֵה נָתַן יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת הָאָרֶץ עֲלֵה רַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת: דברים א כא
6. וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת רֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֶר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:
ויקרא א ח
7. וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֹלָה וְנַתַּח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ:
ויקרא א ו
8. וְנָתַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת פִּדְרוֹ וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:
ויקרא א יב

גליון הש"ס

גמ' אאחד בצוף. עיין לעיל דף כט ע"ב תוס' ד"ה ואימא מבדיל: **שם ששה חטאו.** עיין בתוס' מיים סנהדרין דף קיב ע"ב ד"ה מאי לאכוני:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מנין וכו' כדאמרינן בזבחים והקריב הכהן את הכל לרבות למר: (ב) תוס' ד"ה ומו וכו' ותקיימא השתא מילתא דרב כהנא:

רבינו גרשום

ושנים בבהמה לכתחלה עד לא. כלומר בתמיהה עד כמה לשחוט וליויל. איבעי תימא אאחד בצוף. כלומר [קאי] השוחט: **ממקום ששחט חטאו.** כלומר לשון חטיה. כלומר שגועה דהו גרונו: ואימא מלשונו. כלומר שגועה מלשונו: ותנא דמתניתין מייתי לה מהכא וכו' מנין לרבות את הראש שכבר הותז כלומר (מהי) [כבר] הותז בשעת שחיטה קודם דהפשיט העולה. ראשו ופדרו מה ת"ל הא נפקא ליה מאת הראש ואת הפדר מיבעי ליה וכו':

מוסף רש"י

ורובו של אחד כמוהו. ופס לא שמע מינה דמו כדמו הסימן והלן לו כתיב (לעיל יט.). **עד שישחוט את הווריד.** גידין מימין הצואר ומשמאלו (הפרדס עמ' קלג). **כדי שיגיע כל הדם ולא תאמר** כן מנה בעוף כולו ואולהו כולו כאחד (ברכות ח:). **ממקום ששחט חטאו.** פי' ממקום שמתחיל טהרתו (הפרדס עמ' קכט).

שיטה מקובצת

א) ואיבעית אימא ארובו של א' כמוהו. נ"ב נ"א בס"י ארוב שנים בבהמה: **ב)** ואימא דקרע ואזיל עד דמטי לדם הנפש ותו: **ג)** מנין לרבות את הראש שכבר הותז. נ"ב רש"י זבחים דף לה ע"א: **ד)** ששח משמע כופף ולא משמע כפוף (כופף) מכלל שבדרך הליכתו: **ה)** ולאידך לישנא עשה לו הכשר אכילתו דהיינו: **ו)** שהרי כבר הותז בשחיטה קודם הפשטה: **ז)** והקרנים והטלפים יעלו בזמן שמחוברים שנאמר והקטיר הכהן את הכל וכו': **ח)** ואי ר' יהודה בדיעבד נמי אסר דילמא לכתחלה מודו רבנן אבל בדיעבד פליגי עליה ואין לומר אפי' [בדיעבד] ס"ל שיש לפסול משום דלדם [הוא] צריך דהא בדיעבד אפי' בקדשים כשר ולא מצריך שיתחתוך כל השניס אפי' בדיעבד [אלא לכתחילה] מיהו צריך והא דקאמר ר' יהודה עד שישחוט את הושט ואת הווריד בברייתא בגמ' לפי מאי דפרישית דר' יהודה איירי לכתחלה ה"פ שחט כבר קנה שהוא סימן ראשון עדיין צריך לכתחלה שישחוט גם את הושט ואת הווריד ומיהו לפי מאי דהוה ס"ד לסיועי מינה לרב אדא בר אהבה דאמר ווישט ולא קנה הוי צריך [לפרש] עד שישחוט את הושט בדיעבד ואת הווריד לכתחילה לכך נראה דפשיטא ליה לר' יהודה וכו' ע"כ מצאתי בתוס' כ"י: **ט)** היכי משמע זה מושח' ועוד: **י)** שחיטה מן הצואר נמי גמרא נ"ב בתוס' כ"י זהו דבור בפני עצמו הוא מקושר עם הדבור האחר: **יא)** דרחמנא אמר אוהה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים ור"ל דהדר ערביה וערכו בני אהרן:

א א מיי' פ"ו מהל' שחיטה הל"ט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כה סעי' ו:
ב ב טוש"ע יו"ד סי' כה סעיף ו:
ג ג מיי' שם סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כה סעיף ג:
ד ד מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעיף ו:
ה ה מיי' שם הל"ה ופ"ש סמג שם טוש"ע שם סי' כ סעי' ו:
ו ז ז מיי' שם הל"ל טוי"ד סי' ו:
ז ח מיי' פ"ו מהל' מעשה קרבנות הל"ט: